

**การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**
**THE DEVELOPMENT OF LOCAL CURRICULUM ON
“NAKHONPATHOM BAN RAO”
FOR PRATHOM SUKSA FOUR STUDENTS**

อิทธิเดช น้อยไม้*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การประเมินหลักสูตร

กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 78 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 39 คน กลุ่มควบคุม 39 คน กลุ่มทดลอง

* นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง นครปฐมบ้านเรา ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง นครปฐมบ้านเรา ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบ nonrandomized control-group pretest – posttest design สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น หลังเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่าก่อนเรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. เจตคติที่มีต่อจังหวัดนครปฐมของนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Abstract

The purpose of this research was to develop a local curriculum on “Nakhonpathom Ban Rao” for Prathom Suksa four students. The research procedure was divided into four phases : 1) Preliminary Study ; 2) Curriculum Development ; 3) Curriculum Implementation and 4) Curriculum Evaluation.

The sample used in this curriculum implementation was 78 Prathom Suksa four

students in the second semester of the 2001 academic year of Prathom Tharnbin Kampangsaeen School, Nakhonpathom Province. They were selected by using cluster sampling and divided into the experimental and control groups, with 39 students in each. The experimental group was instructed through the local curriculum on “Nakhonpathom Ban Rao” whereas the control group was not. The nonrandomized control-group pretest-posttest design was used in the experiment. Statistical techniques used in this study were mean, standard deviation and t-test.

The results of the curriculum implementation indicated that :

1. The students' achievement of local curriculum of the experimental group was significantly higher than that of the control group at .01 level.

2. The students' achievement of local curriculum of the experimental group after the experiment was significantly higher than before the experiment at .01 level.

3. The attitude towards Nakhonpathom province of the experimental group was significantly higher than that of the control group at .01 level.

ความเป็นมา

การศึกษานับเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับวิถีชีวิตที่แท้จริงของชุมชนและสังคมนั้น แต่จากสภาพการจัดการศึกษาที่ผ่านมา ผู้เรียนมีโอกาสดูแลเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพชุมชน และสังคมของตนเองน้อย ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ในการจัดการศึกษาโดยใช้ หลักสูตรที่เหมือนกันทั่วประเทศย่อมมีทั้งข้อดี และข้อบกพร่องอยู่หลายประการ ทั้งนี้เพราะความต้องการที่หลากหลายของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันไป ฉะนั้นในการพัฒนาหลักสูตรจึงควรกำหนดให้มีทั้งหลักสูตรแกนกลาง หรือหลักสูตรแม่บทสำหรับคนทั่วไป และหลักสูตรท้องถิ่นสำหรับคนในแต่ละท้องถิ่น ดังที่ วิรัตน์ บัวขาว (2535, หน้า 65) ได้เสนอความคิดเห็นในเรื่องนี้ไม่ว่า หลักสูตรสำเร็จจากส่วนกลางไม่ยืดหยุ่นตามสภาพ จะสอนในสิ่งที่ไกลตัว มีโอกาสศึกษาสิ่งรอบตัวน้อยมาก นักเรียนไม่เกิดความภาคภูมิใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชุมชนและสังคมอันเป็นบ้านเกิดเมืองนอนของตน ทั้งการจัดการศึกษาที่ผ่านมาขาดการรู้อดีตเพื่อพัฒนาปัจจุบัน และสร้างสรรค์อนาคต การจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 109) ได้ให้ความเห็นว่า หลักสูตรแกนกลางหรือ หลักสูตร

แม่บทได้กำหนดจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และกิจกรรมอย่างกว้างๆ เพื่อให้ทุกคนได้เรียนรู้คล้ายคลึงกัน ทำให้ไม่สามารถประมวลรายละเอียดเกี่ยวกับสาระความรู้ตามสภาพแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นในแต่ละแห่งได้ทั้งหมด ดังนั้นจึงต้องพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาของชาติ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้มีความเหมาะสมกับกาลสมัย เพราะหลักสูตรนั้นถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและเป็นหัวใจของการศึกษา ซึ่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ก็ได้เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถพัฒนาเนื้อหา โดยจัดทำหลักสูตรย่อยจากหลักสูตรแม่บท หรือหลักสูตรแกนกลางได้ตามความเหมาะสม ดังจะเห็นได้จากแนวทางการจัดการศึกษาในมาตรา 27 วรรค 2 ที่ระบุว่า “ให้สถานศึกษาขึ้นพื้นฐาน มีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตร จากหลักสูตรแกนกลาง ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ”

เมื่อพิจารณาจากแนวดำเนินการดังกล่าวแล้วจะพบว่า ท้องถิ่นหรือชุมชนล้วนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่ง

จะส่งผลทำให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตที่แท้จริงในท้องถิ่น หรือชุมชนของตนเอง

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญและมีประวัติศาสตร์ที่บ่งบอกถึงความเป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรืองมานานนับพันปี จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้แสดงให้เห็นว่าเมืองนครปฐมในอดีตนั้น เป็นราชธานีที่มีความสำคัญมาตั้งแต่สมัยสุวรรณภูมิและเป็นศูนย์กลางแห่งความเจริญรุ่งเรืองในสมัย ทวารวดี (สำนักงานจังหวัดนครปฐม, 2544 , หน้า 1) แม้กระทั่งในปัจจุบัน นครปฐมก็เป็นจังหวัดหนึ่งที่กำลังเจริญเติบโตทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรมและเป็นเมืองที่มีความสำคัญด้านอื่นๆ อีกหลายด้าน ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของชาวนครปฐมมาช้านาน ดังนั้น การที่ผู้เรียนหรือเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการได้เรียนรู้เรื่องราวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต สภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่แท้จริงในท้องถิ่นของตนย่อมส่งผลทำให้ผู้เรียนเกิดความรัก ความผูกพัน และอยากพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน บุญญานาม (2544 , หน้า 55) ที่ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องจังหวัดระยอง กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยผลการวิจัยพบว่า เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นแล้ว ผู้เรียนเกิดความรัก ความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตนเอง

จากเหตุผลดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น จังหวัดนครปฐม อันจะเป็นผลทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นของตน ซึ่งจะนำไปสู่ความรักและความภาคภูมิใจ ตลอดจนเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ในท้องถิ่นให้ดำรงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. ผู้ที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา จะมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องราวเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐมมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน และสามารถนำความรู้ ที่ได้ไปปรับใช้ให้เหมาะสมในการดำรงชีวิตต่อไป
3. บุคลากรทางการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นสำหรับจังหวัดอื่นๆ ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 7 ห้องเรียน รวม 275 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 39 คน รวม 78 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling)

3. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเราใช้เวลาสอนจำนวน 29 คาบ ๆ ละ 20 นาที ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544

4. เนื้อหา เนื้อหาที่นำมาพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นนี้มีเนื้อหาสาระอิงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 สิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 จังหวัดของเรา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา พร้อมแผนการสอนตามเนื้อหาในหลักสูตรท้องถิ่น จำนวน 8 แผนการสอน ใช้เวลา 29 คาบ ๆ ละ 20 นาที

2. แบบประเมินโครงร่างหลักสูตรที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตรา

ส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบบทดสอบนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง โดยผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก ซึ่งแบบประเมินนี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร หลังจากนั้นจึงนำผลการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบตามลำดับ

4. แบบวัดเจตคติต่อจังหวัดนครปฐม จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ซึ่งแบบวัดเจตคตินี้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงโดยผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดสอบกับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้หลักสูตร หลังจากนั้นจึงนำผลการทดสอบไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นตามลำดับ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ดำเนินการตามวิธีวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูล ด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดนครปฐม การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนา

หลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตรแม่บท โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร ดำเนินงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นรวมทั้งเนื้อหาสาระเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม ที่ควรจัดไว้ในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา จากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักเรียน ครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต คณะกรรมการโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำชุมชน และประชาชนในชุมชน รวม 50 คน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และสรุปวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร
การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นการนำผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมากำหนดโครงสร้างหลักสูตร แล้วนำโครงสร้างหลักสูตรมาให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบภายในโครงสร้างหลักสูตร แล้วปรับปรุงแก้ไขโครงสร้างหลักสูตร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร
การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น และได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 จำนวน 2 ห้องเรียน ห้องละ 39 คน รวม 78 คน การทดลองใช้แบบแผนการทดลองแบบ

nonrandomized control-group pretest-posttest design โดยก่อนการทดลองทำการทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังจากนั้นจึงดำเนินการสอน โดยกลุ่มทดลองได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้น แต่เรียนเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม ตามแผนการสอนแบบปกติ เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนการสอน ให้กลุ่มตัวอย่างทดสอบด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง และใช้แบบวัดเจตคติต่อจังหวัดนครปฐม เพื่อวัดเจตคติที่มีต่อจังหวัดนครปฐม หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าที (t -test) โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตร
การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการประเมินคุณภาพของหลักสูตรท้องถิ่น โดยประเมินจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติที่มีต่อจังหวัดนครปฐม ของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ว่าผ่านตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการศึกษาศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียดของหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 หน่วยที่ 3 เรื่องสิ่งที่อยู่รอบตัวเรา หน่วยย่อยที่ 1 จังหวัดของเรา แล้วพบว่าเนื้อหาต่างๆ ที่ปรากฏในหลักสูตรได้กำหนดไว้กว้างๆ มิได้กำหนดรายละเอียดเนื้อหาลงไป แต่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดทำและพัฒนาขึ้นใช้เองตามความเหมาะสมและความต้องการของท้องถิ่น และจากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า การที่ผู้เรียนหรือเยาวชนในจังหวัดนครปฐม ได้มีโอกาสเรียนรู้เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดของตนเองนั้น เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสมอย่างยิ่ง

2. ผลการสร้างหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นนี้ ประกอบด้วย ความเป็นมาของหลักสูตร หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร อัตราเวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน การวัดผลและประเมินผล พร้อมทั้งแผนการสอน และเนื้อหาสาระไว้ประกอบการนำหลักสูตรไปใช้ด้วย

ผลการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงสร้างหลักสูตรตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ส่วนประกอบของโครงสร้างหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ยกเว้นความเหมาะสมของเนื้อหาในแผนการสอนมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

โดยรายละเอียดของเนื้อหาสาระในหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องนครปฐมบ้านเรามีดังนี้คือ ประวัติความเป็นมา สภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพและภูมิปัญญาด้าน

การประกอบอาชีพในท้องถิ่น สถานที่สำคัญ การจัดสาธารณูปโภค และการบริการของรัฐบาล ขนบธรรมเนียมประเพณีในท้องถิ่น และท่องเที่ยวไปในจังหวัดนครปฐม

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง พบว่า

3.1 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น และนักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน

3.2 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีเจตคติที่ดีต่อจังหวัดนครปฐม สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการประเมินหลักสูตร จากการประเมินหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง นครปฐมบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และสามารถส่งผลกระทบต่อความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติของนักเรียนได้จริง ดังนั้นจึงถือได้ว่าหลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน จากการสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่าต้องการให้นักเรียนหรือเยาวชนในจังหวัดนครปฐมได้เรียนรู้เรื่องราวความรู้และประสบการณ์หรือเนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม ซึ่งเมื่อเรียนเนื้อหาดังกล่าวแล้วจะทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพในท้องถิ่น รู้ว่าท้องถิ่นของตนมีแหล่งทรัพยากรใดบ้าง มีบุคคลใดที่เป็นบุคคลสำคัญของท้องถิ่น อันจะมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความรักความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าของท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่มากยิ่งขึ้น

2. การสร้างหลักสูตร ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาเป็นข้อมูลในการ กำหนดโครงสร้างหลักสูตร โดยผู้วิจัยได้จัดองค์ประกอบของหลักสูตร ให้มีความเหมาะสมครบถ้วนและสอดคล้องกัน ดังที่ ชำรง บัวศรี (2542, หน้า 8) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบของหลักสูตรว่า ถ้าหากหลักสูตรใดมีองค์ประกอบของหลักสูตรที่ไม่ครบถ้วนก็จะทำให้ ผู้ใช้หลักสูตรไม่สามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างได้ผล และเมื่อนำโครงสร้างหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร ผลปรากฏว่า ส่วนประกอบของโครงสร้างหลักสูตรส่วนใหญ่มีความเหมาะสมสามารถที่จะนำไปทดลอง

ใช้อยู่ในระดับมาก ยกเว้น ความเหมาะสมของเนื้อหาในแผนการสอน มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เพราะเนื้อหาต่างๆ เหล่านั้นล้วนมีความสอดคล้องและสัมพันธ์กับสภาพเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีการดำเนินชีวิตที่แท้จริงในท้องถิ่นนั้น ดังที่ อมรา เล็กเริงสินธุ์ (2540, หน้า 146) ได้กล่าวถึงหลักสูตรท้องถิ่นว่า ควรมีเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจ อาชีพที่กระทำกันในท้องถิ่น การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ประวัติความเป็นมา และประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 9) ที่ได้ให้ความเห็นถึงเนื้อหาที่ควรบรรจุไว้ในหลักสูตรว่า ควรเป็นเนื้อหาที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของชีวิตและชุมชนนั้น

3. การทดลองใช้หลักสูตร จากการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นพบว่า

3.1 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเกี่ยวกับจังหวัดนครปฐม สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น สูงกว่าก่อนการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นส่งผลต่อความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนได้จริง ทั้งนี้เป็นเพราะ นักเรียนที่เรียนโดยใช้หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ได้เรียนเนื้อหาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนหรือประชาชนในท้องถิ่น รวมทั้งยังเป็นเนื้อหาที่สัมพันธ์กับ

ชีวิตจริงซึ่งเป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง อันมีผลทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใฝ่เรียนรู้ต่อเนื้อหาที่เรียน ดังที่ สุมิตร คุณานกร (2520, หน้า 103) ได้ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสภาพรอบตัวของผู้เรียนนั้น จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเรียนมากขึ้น เพราะความรู้ดังกล่าวอยู่ในขอบข่ายของประสบการณ์ที่ผู้เรียนมีอยู่ ผู้เรียนเกิดภาพพจน์เห็นจริงด้วยกับเนื้อหาที่สอน และผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการดำรงชีวิตมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ก็มีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายซึ่งกิจกรรมต่างๆ นั้นล้วนมีความน่าสนใจและเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 179) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนได้ดั่งนั้น ครูจะต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และผลการทดลองใช้หลักสูตรในครั้งนี้อย่างสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกัญญา ร้อยพิลา (2542, หน้า 135-138) และยุพิน บุญญานาม (2544, หน้า 55) ที่ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น โดยผลการวิจัยพบว่า เมื่อเสร็จสิ้นการทดลองใช้หลักสูตร ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.2 นักเรียนที่เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่นมีเจตคติที่ดีต่อจังหวัดนครปฐม สูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เรียนตามหลักสูตรท้องถิ่น

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นส่งผลต่อเจตคติของนักเรียนได้จริง ทั้งนี้เพราะความน่าเชื่อถือและความสามารถในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของครู และนักเรียนซึ่งมีความสนใจและกระตือรือร้นให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มความสามารถ จึงช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ง่ายตามที่ นิวแมนและนิวแมน (Newman & Newman, 1983, pp. 540-541) ได้เสนอไว้ว่า ความน่าเชื่อถือของผู้ให้ข้อมูลซึ่งพิจารณาจากความชำนาญการ ความมีเสน่ห์ น่าประทับใจ ความกระตือรือร้น และความน่าไว้วางใจของผู้ให้ข้อมูล รวมทั้งคุณลักษณะของผู้รับข้อมูล ถ้าผู้รับข้อมูลมีความกระตือรือร้นให้ความสนใจกับข้อมูลนั้น ก็ย่อมเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ง่าย และสอดคล้อง กับงานวิจัยของ ประสิทธิ์ ศรีเดช (2544, หน้า 97) และ ประรณาสรีสุข (2544, หน้า 67) ที่ได้ทำ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยผลการวิจัยพบว่า เมื่อเสร็จสิ้นการเรียนการสอนตาม หลักสูตรแล้ว ผู้เรียนมีเจตคติต่อเรื่องที่เรียนดีขึ้น

4. การประเมินหลักสูตร หลักสูตรท้องถิ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้เป็นหลักสูตรที่ได้รับการประเมินและปรับปรุงแก้ไขอย่างต่อเนื่องตามลำดับ แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จนได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทุกประการ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรอย่างมีระบบและเป็นขั้นตอนตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตร จนทำให้ได้หลักสูตรที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นและสามารถนำไปใช้ได้จริงในท้องถิ่นจังหวัดนครปฐม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

1.1 ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ครูหรือผู้ใช้หลักสูตรควรศึกษารายละเอียดต่างๆ ของหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจ เพื่อให้สามารถนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด

1.2 ระยะเวลาในการใช้หลักสูตร อาจมีการปรับขยายให้มากขึ้นได้ โดยอยู่ในดุลพินิจของผู้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้

1.3 ควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการ

เรียนรู้และเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม และสอดคล้องกับเนื้อหา เวลาเรียนและสภาพความเป็นจริงของท้องถิ่นนั้น

1.4 ควรจัดให้มีการประเมินหลักสูตร ทุกครั้งที่มีการนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นนี้ไปใช้ เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพของหลักสูตร และนำข้อมูลจากการใช้หลักสูตรมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดอื่นๆ ในประเทศไทย

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ในกลุ่มประสบการณ์อื่น และระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสามัญศึกษา. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา
ลาดพร้าว.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ :
อลีนเพรส.
- ธำรง บัวศรี. (2542). ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
ชนธิการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ ศรีเดช. (2544). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพลงพื้นบ้าน สำหรับนักเรียนประถมศึกษา
ในจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรารธนา ศรีสุข. (2544). การพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษสำหรับการท่องเที่ยว สำหรับนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยุพิน บุญญานาม. (2544). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง จังหวัดระยอง กลุ่มสร้างเสริม
ประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2525). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน – มิติใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 3).
กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานจังหวัดนครปฐม. (2544). บรรยายสรุปจังหวัดนครปฐม ปี 2544. นครปฐม : ฝ่ายข้อมูล
และติดตามผล สำนักงานจังหวัดนครปฐม.
- สุกัญญา ร้อยพิลา. (2542). การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง บุคคลสำคัญระดับท้องถิ่น ในกลุ่ม
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุมิตร คุณานุกร. (2520). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์.
- อมร เล็กเริงสินธุ์. (2540). หลักสูตรและการจัดการมัธยมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ :
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

**โครงการวิจัยเงินรายได้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2546**

1.หัวหน้าโครงการ : ผศ. ดร.ศรีวรรณ มีคุณ

ชื่อโครงการวิจัย : ปัญหาและข้อเสนอแนะการบริหารโครงการการเรียนรู้ร่วมกันสร้างชุมชน

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 8 เดือน งบประมาณที่ได้รับ 50,000 บาท

สถานภาพ : เสร็จสิ้น

2.หัวหน้าโครงการ : อาจารย์ณัฐมนต์ คมขำ

ชื่อโครงการวิจัย : การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2541)

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 1 ปี งบประมาณที่ได้รับ 45,300 บาท

สถานภาพ : อยู่ระหว่างดำเนินการ

3.หัวหน้าโครงการ : ผศ.สุชาติ ศรีโสภณ

ชื่อโครงการวิจัย : การประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2541)

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 1 ปี งบประมาณที่ได้รับ 50,000 บาท

สถานภาพ : เสร็จสิ้น

4.หัวหน้าโครงการ : รศ.วิณี ชิดเชิดวงศ์

ชื่อโครงการวิจัย : พฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีปัญหของเด็กรุ่น

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 1 ปี งบประมาณที่ได้รับ 50,000 บาท

สถานภาพ : อยู่ระหว่างดำเนินการ

5.หัวหน้าโครงการ : ผศ. ดร.สมหมาย แจ่มกระจ่าง

ชื่อโครงการวิจัย : เครื่องมือการเรียนรู้ในงานบุญเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 1 ปี งบประมาณที่ได้รับ 50,000 บาท

สถานภาพ : อยู่ระหว่างดำเนินการ

6.หัวหน้าโครงการ : ผศ. ดร.เสรี ชัดเข้ม

ชื่อโครงการวิจัย : การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับกำหนดเกรดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 1 ปี งบประมาณที่ได้รับ 50,000 บาท

สถานภาพ : อยู่ระหว่างดำเนินการ

7.หัวหน้าโครงการ : ผศ. ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม

ชื่อโครงการวิจัย : การประยุกต์ทฤษฎีการสรุปอ้างอิงในการประเมินการสอนของอาจารย์
มหาวิทยาลัยบูรพา

ระยะเวลาดำเนินการโครงการ : 6 เดือน งบประมาณที่ได้รับ 50,000 บาท

สถานภาพ : เสร็จสิ้น